

EESTI KEELE ÕPETAJARAAMAT

1. KLASS

4. õppeveerand

Külli Kütimets

Mare Kütt

SISUKORD

26. nädal – NAER ON TERVISEKS	3
27. nädal – KEVAD	8
28. nädal – MINA JA MAAILM	12
29. nädal – MINA JA MU SÕBRAD	17
30. nädal – KÜLAS	22
31. nädal – TOITUMINE	28
32. nädal – EMADEPÄEV	33
33. nädal – MINA JA MU PERE	38
34.–35. nädal – SUVE OOTUS	43

26. nädal – NAER ON TERVISEKS

Lugemine	Õpik lk 54–59 TV lk 71–73
Keeleõpetus	TV lk 23–24 Täishääliku pikkus, riimuvad sõnad, täishäälikuühend.
Kirjatehnika	KTV 2 lk 26–31 K, G, L

LUGEMINE

Õpik lk 54–55 Tõnu Seero „Muinasjutt”

Vestlusteema: muinasjuttude tunnused. Missuguseid muinasjutte lapsed teavad? Mille järgi nad tunnevad muinasjutu ära? Vestelda muinasjutu tunnustest: võluvahendid, kindlate arvude kordused, muinasjutu algus ja lõpp, vastandlike omadustega tegelased. Kas lastele meeldib muinasjuttu kuulata? Kes loeb neile muinasjutte?

Pärast teksti lugemist arutleda, kas see lugu on muinasjutt? Miks on autor sellise pealkirja pannud?

TV lk 71–72

Harjutus 1. Leia lugemispalast tegevused. Kirjuta need tabelisse. Järjesta.

Enne harjutust arutada klassis, mida nimetatakse tegevuseks. Missuguseid tegevusi Mai-Liis tegi? Ema annab Mai-Liisile käsklusi. Kuidas anda neid käsklusi lühidalt?

3.	Pane öösärk selga!
4.	<i>Pese jalad (puhtaks)!</i>
1.	Pese käed puhtaks!
5.	<i>Tee voodi (ära)!</i>
2.	Pese hambad puhtaks!
7.	Maga uni ära!
6.	<i>Poe teki alla!</i>

Harjutus 2. Mis vanasõna siin peidus on?

18 12 7	13 12	11 1 5 18 16 1 11	9 18 7	11 4 16 7
U N I	O N	M A G U S A M	K U I	M E S I

Harjutus 3. Selgita, mida see vanasõna tähendab.

Miks nii öeldakse? Missuguseid vanasõnu lapsed veel teavad une kohta?

Lisamaterjal

1. Unejutt. „Muinasjutt laulvast kiisust”, loeb Salme Reek (salvestus 19.04.1993).

<https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/unejutt-unejutt-muinasjutt-laulvast-kiisust>

2. Unejutt. „Muinasjutt varblasest”, loeb Ellen Liiger (salvestus 24.03.1968).

<https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/head-und-mudilased-head-und-mudilased-muinasjutt-varblasest>

3. Erinevad muinasjuturaamatud.

Õpik lk 56–57 Hando Runnel „Matemaatika”

Vestlusteema: jätkata naljajuttude teemaga. Mis iseloomustab naljajuttu? Lapsed saaksid rääkida, kas nad on lugenud (kuulnud) naljajutte. Anekdooidid kui lühikesed naljalood. Juku koolinaljad, naljad Tähekesest. Enne pala lugemist ennustada pildi järgi pala sisu. Võimalus dramatiseerida. Seos matemaatikaga: tuletada meelde mõisted ARV ja NUMBER.

TV lk 72–73

Harjutus 1. Värvide tegelased.

Värvida tuleb numbrid 2, 1 ja 4.

Harjutus 2. Loe kutset ja vasta küsimustele. Tõmba õigele vastusele joon alla. Kaunistatud kutse.

1. Kes kutsub sõpra külla? Kaks Üks Viis

2. Mis aastaajal kutsutakse külla? suvel talvel kevel

3. Mida sõbrad koos teevad? joonistavad mängivad räägivad tantsivad

4. Mis kellaks oodatakse sõpra külla? kell neli õhtul kell 4 hommikul kell 16

Selgitus: kutse kaunistamine on loovülesanne.

Harjutus 3. Miks sa kutsud endale sõpru külla? Aruta paarilisega.

Harjutust soovitage teha paaristööna. Anda suunavaid küsimusi: Miks sa kutsud sõpra külla? Mida sa koos sõbraga teed? Millal võib sõbrale külla minna? jne Pärast teha kokkuvõtte klassis ühiselt.

Lisamaterjal

1. Juku anekdooidid koolist.

<https://www.taskutark.ee/juku-anekdoodid-koolist/>

2. Laulumäng „Üks ühte ja kaks ühte”

<https://lastega.ee/index.php/et/k2ev/item/5394-uks-uhthe>

3. Ringmänguõpetus „Üks ühte ja kaks ühte” raamatust „Pärimuslikud laulumängud lastele”, koostanud Janne Suits, lk 56–57.

Õpik lk 58–59 Hando Runnel „Taadi jutt”

Vestlusteema: mõiste *kahekõne* ehk dialoog. Mis on oluline kui inimesed omavahel räägivad? (oluline on kuulamine, selgelt rääkimine, õige hääletoon jne) Mis juhtub, kui teineteist ei kuulata? Pala iseloomustab lõpu puudumine. Sellist juttu nimetatakse lõputa jutuks. Pala on võimalik dramatiseerida. Lugeda õpilastele ka teisi lõputa jutte, näiteks „Lõputa jutt” (vt lisamaterjal).

TV lk 73

Harjutus 1. Täienda kahekõnet.

Eideke: Mis sa seal teed?

Taadike: *Ei ütle.*

Eideke: Mida sa ei ütle?

Taadike: *Ei ütle.*

Eideke: Misasja?

Taadike: *Niisama.*

Eideke: Mis niisama?

Taadike: *Ei midagi.*

Lisamaterjal

1. Eesti rahvajutt „Lõputa jutt”.

<http://www.solnet.ee/ee/story/001.html>

2. YouTube, animatsioon „Lõputa jutt” (Imbi Aosaar).

<https://www.youtube.com/watch?v=Z-OggPsBRj4>

KEELEÕPETUS

TV lk 23 Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekirja omandamine.

Harjutus 77. Vali õige sõna.

Kõigepealt lugeda sõnad ja pöörata õpilaste tähelepanu täishääliku pikkusele. Selgitada sõnade tähendused.

Kabe on huvitav mäng.

Onu Jaak ostis uue *kaabu*.
Taat püüdis järvest *kalu*.
Müüja *kaalub* poes kalu.
Siim ütles, et kampsun on *kare*.
Märt joonistas paberile *kaare*.
Vaata, *kari* sööb aasal rohtu!
Kaari lahendab põnevat ülesannet.

Harjutus 78. Täida lüngad.

Selgitada õpilastele, et lüngaga sõna taga sulgudes olev täht on vaja panna lünka õige pikkusega.

Lapsed *teevad* (e) tööd

Kaarel (a) läks kalu *kaaluma* (a). *Siiri* (i) *viis* (i) *suusad* (u) *kuuri* (u). *Meelise* (e) *peenral* (e) kasvavad *moonid* (o). *Toomas* (o) *voolis* (o) *koolis* (o) savist *loomi* (o). Oli tore *tööpäev* (ö).

Harjutus 79. Milline sõna on valesti kirjutatud? Kirjuta sõna õigesti.

Õpilased peavad põhjendama, mis on valesti kirjutatud. Tuletada meelde reeglid.

kassid, nõöbid, toolit, lilled	<i>toolid</i>
mängib, loep, viib, viskab	<i>loeb</i>
uurivad, vaatavad, söövat, müüvad	<i>söövad</i>
saar, male, vaares, tore	<i>vares</i>
Henri, Ilona, Roki, pärnu	<i>Pärnu</i>

TV lk 24 Täishääliku pikkus. Riimuvad sõnad. Täishäälikuühend.

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse määramine.
2. Riimuvate sõnade leidmine.
3. Täishäälikuühendi leidmine ja õigekirja omandamine.

Harjutus 80. Täida lüngad.

Kodused *tööd* (ö)

Ema *valas* (a) *piima* (i) *kruusi* (u). *Kiisu* (i) *püüdis* (ü) nurgas *hiiri* (i). *Liina* (i) pesi *lina* (i) puhtaks. Koer *Muri* (u) valvab *maja* (a) *juures* (u). Isa *pane* (a) *puud* (u) *riita* (i).

Harjutus 81. Leia riimuvad sõnad.

Leida sobivad riimuvad sõnad. Pärast lugeda luuletust erinevate intonatsioonidega (sosistades, hõigates, kurvalt jne).

Aha ai, aha pai

Ernst Enno

Aha ai, aha pai,
kust see laps need sukad *sai* ?
Ema kodus päeva kaks,
sukk nüüd soe, pehme, *paks*
aha ai, aha *pai*,
nii see laps need sukad sai!

Harjutas 82. Leia luuletusest täishäälikuühendiga sõnad. Kirjuta ja tõmba täishäälikuühendile joon alla.

Selgitatakse, mis on täishäälikuühend. Leitakse täishäälikuühendiga sõnad ja iga sõna kirjutatakse üks kord. Täishäälikuühendi moodustavad kaks ühes silbis kõrvuti olevat täishäälikut.

ai, pai, sai, päeva, soe

Harjutus 83. Joonista luuletuse järgi pilt.

Loovülesanne.

27. nädal – KEVAD

Lugemine	Õpik lk 60–63 TV lk 74–75
Keeleõpetus	TV lk 25–26 Suur algustäht inimese nimes. Nimisõnad (<i>kes?</i> , <i>mis?</i>). Lähedase tähendusega sõnad.
Kirjatehnika	KTV 2 lk 32–37 D, A, Ä, M

LUGEMINE

Õpik lk 60 Leelo Tungal „Mats!”, „Siilile selge”

Vestlusteema: kevade saabumine ja kevade märkide märkamine. Suunata õpilasi õues märkama kevade märke (õuetund või vaatlus aknast õue). Anda suunavaid küsimusi, täiendada õpilaste sõnavara: *hiirekõrvus*, *sädistused*, *värelema*, *tärkama*, *veevulin*, *nohisema*.

Luuletuse käsitlemisel sobib luuletuse lainele häälestamiseks kas mõni sobiv laul või muusikapala, PowerPoint esitus või mõnikord ka lihtsalt pilk aknast välja. Kindlasti seletada luuletuste sõnade ja väljendite tähendusi, ilma milleta luuletus pole mõistetav. Häälestus ei tohiks olla liiga pikk, eesmärgiks on kuulajat luuletuse vastuvõtmiseks ette valmistada.

Kirjalikuks ülesandeks kirjutada A4 lehele luuletusest (või sellest paar rida) ärakiri ja see illustreerida. Korraldada näitus. Soovitame kevadluuletuse päheõppimist (lapse valikul).

Tähelepanu pöörata ka luuletuste autorile (L. Tungal). Selgitada mõiste *autor* tähendust. Tutvustada autorit lähemalt (ka pildiliselt, ja rääkida, kes ta on).

Lisamaterjal

1. YouTube, Lauluvanker (ETV 1981). Laul kevadest, solist Lenna Lumi.

<https://www.youtube.com/watch?v=tOWUiUNIFtA>

2. YouTube, Entel-tentel. Laul Kevade marss, solist Anu Tõrs.

<https://www.youtube.com/watch?v=2S2nAd53B5I>

3. Eesti Lastekirjanduse Keskus, lastekirjanik Leelo Tungal.

<https://elk.ee/lastekirjandus/kirjanikud/leelo-tungal/>

Õpik lk 61 Voldemar Miller „Kaks nohu”

Vestlusteema: jätkata teemaga Kevad. Kuidas tekivad jääpurikad? Millest oleneb nende pikkus? Jne. Jääpurikad kui ohuallikad tänavatel. Jääpurikad kui talvine kunst looduses. Jääpurikad puude okstel. Näidata tunnis erinevate jääpurikate pilte internetist (otsingusõna: Keila juga jääpurikad; Valaste juga jääpurikad, jm). Teema käsitlemisel võiks ka rääkida, kuidas vältida haigeks jäämist kevadel. Tähelepanu pöörata ka sellele, et kevadel on veekogude jää väga õrn ja jääle minek keelatud.

TV lk 74

Harjutus 1. Lahenda ristsõna.

1. Mida jääpurikas tegi? *TILKUS*
 2. **Külm** vastandtäheendusega sõna *SOE*
 3. Päike paistab (kuidas?) *PALAVALT*
 4. Näo osa *NINA*
 5. Jutu autori eesnimi *VOLDEMAR*
- Ülevalt alla: *kevad*

Harjutus 2. Millised laused sobivad kevadega? Värvide need.

NB! Töövihikus kirjaviga viimase rea esimeses lauses: *hiirkõrvus* peab olema *hiirekõrvus*.
Värvide tuleb järgmised sinisega märgitud laused.

Linnud lendavad ära lõunasse. Puud on raagus.

Ilmad lähevad soojemaks. Kõikjalt on kuulda linnulaulu.

Puude lehed kolletuvad. Päevad muutuvad lühemaks.

Puud on hiirekõrvus. Ööd muutuvad lühemaks. Sajab laia lund.

Harjutus 3. Moodusta liitsõnu. Teema: kevad.

PIRUKA JÄÄD – *jääpurikad*

KUKUME LILLE – *lumikelluke*

LAULU LINN – *linnulaul*

KÕRVA HIIRED – *hiirekõrvad*

VEEL VINU – *veevulin*

Õpik lk 62–63 Eesti rahvajutt „Miks puud ei räägi”

Vestlusteema: loodushääled. Sissejuhatuses kuulata erinevaid loodushääli internetist või CD-plaadilt. Missuguseid hääli on looduses kuulda? Kuidas puud „räägivad”? (kohisevad tuule käes, naksuvad, sahistavad lehti, jne). Mida puud võiksid inimestele rääkida? Kuidas puid hoida? Selgitada mõistet *rahvajutt*. Mis on rahvajutu ja muinasjutu erinevus? (muinasjuttudel võib olla autor, rahvajutt on rahva loominguiline (kas õpilased teavad seda sõna? – kellegi poolt loodud, välja mõeldud) jutustus, mis on edasi jutustamisel muutub).

Pala annab võimaluse dramatiseerida, teha skeem tegevuste järjestamiseks ja selle järgi jutustamiseks. Õues-õppe puhul saab mõõta paelaga puude ümbermõõtu ja neid võrrelda, loendada ühte liiki kuuluvaid puid, võrrelda nende pikkusi (on pikem, on lühem).

TV lk 75

Harjutus 1. Vasta küsimustele lühidalt.

1. Nimeta puud, mida mees tahtis raiuda. *kuusk, mänd, lepp*
2. Miks mees kurb oli? *Ta ei saanud ühtegi puud raiuda.*
3. Miks inimesed raiuvad puid? *küttepudeks, mööbli ja majade valmistamiseks, paberiks*

4. Miks puud ei räägi? *Nad ei tohi inimestele vastu hakata.*

Harjutus 2. Täienda skeemi.

Lasta õpilastel öelda, missuguseid puid nad teavad metsas või pargis.

PUUD

OKASPUUD LEHTPUUD

kuusk *kask*

mänd *vaher*

lehis *lepp*

Lisamaterjal

1. YouTube, video Kevadine mets (12.04.2012, Jan Lepamaa).

https://www.youtube.com/watch?v=12JULHuSfTo&list=PLtwwnjABdhCgjfojeuglFdlxEK-IdL_L&index=1

KEELEÕPETUS

TV lk 25 Suur algustäht inimesenimedes.

Eesmärk:

1. Suure algustähe kasutamine inimesenimedes.
2. Sõnavara arendamine ja lausete moodustamine.

Harjutus 84. Vali õige sõna. Kirjuta jutuke vihikusse.

Õpilased võivad harjutuse ka iseseisvalt teha. Pärast kontrollida ja kirjutada harjutus vihikusse. Pöörata tähelepanu õigele ära kirjutajale.

Hommikul

Tiit sammub / lendab kooli poole. Tema ees hüppavad / kiirustavad suured poisid ja tüdrukud. Selja tagant tuleb kihutades / hiilides auto. Eemal sõidab / keksib mees rattaga. Kõigil on kiire / aega küllalt.

Harjutus 85. Millised sõnad kirjutatakse suure algustähega? Kirjuta.

Suure tähega kirjutatakse järgmised sõnad.

Anu, maja, *Pille*, pall, *Ülo*, vihm, reede, *Liisu*, *Olev*, jää, *Jaak*, aprill, sai

Harjutus 86. Kasuta U- või O-tähte. Kirjuta, mis sõnad saad.

Sõnad, mis saadakse kirjutada tahvlile. Selgitada sõnade tähendusi. Moodustada suuliselt nende sõnadega lauseid.

Esimesest sõnaruudust saab sõnad: *kool*, *loor*, *kook*, *koor*.

Teisest sõnaruudust saab sõnad: *kuut*, *kuur*, *ruum*, *tuum*.

Harjutus 87. Jätka loetelu.

Arutada klassiga, kuidas laused võiksid lõppeda. Kirjutada need sõnad tahvlile. Õpilased valivad nende hulgest, mis sõnad kirjutada oma vihikusse. Suunata õpilaste tähelepanu koma kasutusele loetelus.

Peenra peal kasvavad porgandid, ____ .

Aias õitsevad lumikellukesed, ____ .

Metsas sirguvad kuused, ____ .

Maanteel sõidavad ____ .

TV lk 26 Lähedase tähendusega sõnad. Nimisõnad (kes?, mis?)

Eesmärk:

1. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamine.
2. Suure algustähe kasutamine inimesenimedes.

Harjutus 88. Asenda allajoonitud sõna lähedase tähendusega sõnaga.

Kirjuta jutuke vihikusse.

Leitakse, missugused lähedase tähendusega sõnad lausesse sobivad. Suunata õpilaste tähelepanu sellele, et lähedase tähendusega võib olla mitu sõna, kuid kõik ei sobi alati antud lausesse. Ära kiri vihikusse.

Jaak asetab (pane, sätib) pildi ja paberi lauale. Väike vend Kalle kleebib (liimib) pildi paberile. Pisi Piia piilub (vaatab) puu tagant. Tilluke (väike, pisi) kiisu hüppab lauale. Toas on väga kuum (palav).

Harjutus 89. Kirjuta etteantud algustähega sõna, mis vastab küsimusele kes? või mis?.

Selgitada õpilastele, missugused sõnad vastavad küsimusele *kes?* ja millised sõnad küsimusele *mis?*. Iga õpilane võiks oma sõnad ette lugeda. Moodustada nende sõnadega lauseid.

Harjutus 90. Kirjuta sobiva pikkusega nimi.

Tuletatakse meelde, kuidas kirjutatakse nimesid. Loovharjutus.

Harjutus 91. Ühenda lähedase tähendusega sõnad.

Lisaks moodustada suuliselt lauseid.

ämbەر = pang

kole = inetu

tüdruk = plika

põõnab = magab

28. nädal – MINA JA MAAILM

Lugemine	Õpik lk 64–68 TV lk 75–77
Keeleõpetus	TV lk 27–29 Lause lõpumärk <i>punkt</i> . Suur algustäht lause alguses. Mõistatused. <i>k, p, t</i> sõna alguses.
Kirjatehnika	KTV 2 lk 38–41 N, C, Q, Z, Z, W, X, Y

LUGEMINE

Õpik lk 64–65 Ellen Niit „Sõnade maailm”

Vestlusteema: söögi tegemine peres. Kes teeb süüa? Kuidas saab vanemaid aidata? Kes oskab ise süüa teha? Mida osatakse valmistada? Kuidas laps õpib sööki tegema? Kuidas laps õpib tööd tegema? Milleks on lapsele mäng vajalik? Kas töötamist ja õppimist saab korraga teha? Kui ema töötab köögis, kas laps saab tema juures õppida? Pärast lugemispala lugemist esitada küsimus: Mis on sõnapuder? Leida palast RAV-silbiga sõnad ja lasta õpilastel uusi RAV-silbiga sõnu mõelda. Kindlasti selgitada sõnade tähendusi. Pärast saab moodustada nendega lauseid.

Palas on: o-rav, sä-rav, vä-rav.

Õpiku illustratsioonidelt leiab: kee-rav, sei-rav, pöö-rav, ei-rav.

Juurde mõeldud sõnad, näiteks: te-rav, so-rav, mü-rav.

TV lk 75–76

Harjutus 1. Moodusta sõnu. Ühenda joonega.

e-ma, sõ-na, ma-sin, tu-ba, pu-der, lõ-bus.

Harjutus 2. Moodusta sõnadest lause. Ära unusta lauselõpumärki.

1. koorib ema kartulit *Ema koorib kartulit.*
2. kõnnib tuba mööda Olle *Olle kõnnib mööda tuba.*
3. sõnaputru ema keedab *Ema keedab sõnaputru.*
4. mängida lõbus sõnadega on *Sõnadega on lõbus mängida.*

Lisaks saab mängida sõnade moodustamise mängu. Õpetaja pakub silbi ja lapsed moodustavad sellega sõnu. Töö on suuline.

Näide: LA - kala, vala, sala, möla, lamab, lagi jne

Õpik lk 66–67 Voldemar Miller „Täna ja eile”

Vestlusteema: ajamõisted. Sissejuhatuseks esitada mitmesuguseid küsimusi, kasutades sõnu *eile* ja *täna*. Mida sa eile tegid? Mida sa täna tahad teha? Võib moodustada naljalauseid: Tule eile meile. Mul on homme ajaleht kaasas.

Selgitada vanasõnade tähendusi: tänasid (tänaeid) toimetusi ära viska homse varna; mis täna tehtud, see homme hooleta. Selgitada mõisted: eile (aeg, mis on möödas, minevik), täna (aeg, mis on praegu, olevik). Pärast pala lugemist arutada, mis oli valesti. Selgitada mõistet kesköö (päev lõpeb ja algab järgmine päev).

Lisamaterjal

1. Henno Kõo luuletus „Minevik ja tulevik“

Tulevik on see, mis tuleb,
minevik on läinud,
ega tulevikku ole
mitte keegi näinud.

Minevik läks minema,
ei ütelnud head aega,
temal pole harilikult
viisakusteks aega.

Viisakus ei ole vist ka
tuleviku komme,
tere ütle mata kohal
on ta juba homme.

TV lk 76–77

Harjutus 1. Vasta küsimusele. Kirjuta tegevused.

Õpilane täidab harjutuse iseseisvalt. Õpetaja kontrollib ja juhendab õigekirja.

Harjutus 2. Iseloomusta tegelasi.

Selgitus: õpiku illustratsioon aitab kaasa tegelaste iseloomustamisele.

Kati – *rumal, väike, jonnakas*

Tiiu – *vanem, tähtis, targem, vaidleja*

Ema – *tark, leplik, rahulik, selgitav, õpetav*

Õpik lk 68–69 Aidi Vallik „Roosi paneb herne ninna“

Vestlusteema: üksinda kodus. Mida üksinda kodus tehakse? Missuguseid mängu mängitaks?

Miks vanemad lahkudes ütlevad: „Ole hea laps!“ Mida see tähendab?

Pärast pala lugemist jutustada, mis oleks võinud Roosiga juhtuda. Iseloomustada Roosit.

Õpilastel on võimalus rääkida ka oma juhtumitest. Pöörata õpilaste tähelepanu, kuidas kodus üksinda ja õdede-vendadega turvaliselt mängida.

Töö illustratsiooniga: missugused tunded on Roosil ja emal?

TV lk 77

Harjutus 1. Leia lausesse õige sõna. Tõmba sellele joon alla.

Kui pala sisu on eelnevalt ühiselt arutatud, saavad õpilased selle harjutuse teha ka iseseisvalt.

1. Roosi pani kommi / nõöbi / herne ninna.
2. Ema vaatas taskulambiga / luubiga / peegliga Roosi ninna.
3. Roosi ja ema läksid hambaarsti / arsti / juuksuri juurde.

Harjutus 2. Vasta küsimustele.

Vastatakse suuliselt.

1. Miks pani Roosi herne ninna?
2. Kuidas Roosi ennast tundis, kui ta ei saanud hernest kätte?
3. Miks läks ema Roosiga arsti juurde?
4. Kuhu läksid Roosi ja ema pärast arsti juures käiku? Miks?

KEELEÕPETUS

TV lk 27 Suur algustäht lause alguses. Lause lõpumärk punkt. Mõistatused.

Eesmärk:

1. Suure algustähe kasutamine lause alguses.
2. Jutu järgi küsimustele vastamine.

Harjutus 92. Jaota sõnad lauseteks. Pane lause lõppu punkt. Kirjuta jutt vihikusse. Alusta lauset suure algustähega.

Enne vihikusse kirjutamist tehakse parandused töövihikus. Selles jutus on kuus lauset.

Kass

Kass kõnnib aias ringi. Tal on kõht väga tühi. Kiisu märkab kuudi juures kaussi söögiga. Ta hiilib kausi juurde. Äkki hüppab kuudist välja koer. Kass ehmunud ja jookseb minema.

Harjutus 93. Vasta küsimustele jutu põhjal.

1. Kes kõnnib aias? *kass*
2. Mis mure kassil on? *Tal on kõht tühi.*
3. Miks kass minema jooksis? *Nägi koera ja ehmus.*

Harjutus 94. Mõista, mõista, kes see on. Joonista vastused.

Loovülesanne. Kes ei soovi joonistada, võib vastused kirjutada või muud moodi kujundada.

1. Mitmesuguseid ameteid pean, karja hoian, kelku vean. Vahel tubli jahimees, vahel valvur maja ees. *Koer*
2. Sinka-sonka künnimees, kel nina käib mullas adra eest. *Siga*
3. Väike koon ja pikad vurrud, vöödilise kasukas. Ennast pesta armastab, aga vett ei kasuta. *Kass*
4. Noorelt kargab, kepsu lööb, vanalt vaikselt rohtu sööb. Tema vammust kõrgelt hinda, siit saab kampsuni ja kindad. *Lammas*

TV lk 28 *k, p, t* sõna alguses.

Eesmärk:

1. Sulghääliku kasutamine sõna alguses.
2. Sõnavara laiendamine ja lausete moodustamine.

PEAN MEELES!

Eesti keeles kirjutatakse sõna algusesse tavaliselt *k, p, t*.

Näiteks: kuulab, kodu, punane, parandab, tamm, toob, Tiina.

Töövihikus on toodud reegel koos näidetega. Lapsed jätavad reegli meelde. Nad võivad tuua ka ise näiteid.

Harjutus 95. Mis on pildil? Mis häälikuga sõna algab? Kirjuta õige täht.

Moodustada nende sõnadega suuliselt lauseid.

*k*ala *k*änd *t*ass *p*esa *p*õõsas
*k*ass *t*igu *t*ibu *p*ann *k*epp

Harjutus 96. Igas reas on üks sõna valesti kirjutatud. Kirjuta sõnad õigesti.

kann, kivi, guur, kapp, kask, kino *kuur*
tahvel, diiger, tool, tõru, trumm, teater *tiiger*
puu, poiss, biim, põll, pirn, peegel *piim*

Harjutus 97. Kirjuta sõna algusesse kas *k*-, *p*- või *t*-täht.

Suunata õpilaste tähelepanu lause alguse suurele tähele. Pärast harjutuse tegemist selgitada vanasõnade tähendust.

*K*ui midagi *t*eed, *t*ee hästi! *K*äsi peseb *k*ätt. *T*argem annab järele.

Harjutus 98. Koosta lauseid, kus kõik sõnad algavad kas *k*-, *p*- või *t*-tähega.

Kirjuta laused vihikusse.

Õpilased loevad oma koostatud laused ette. Näiteks: Pisikesed põrsad püherdavad poris.

TV lk 29 Lausete ja jutu moodustamine.

Eesmärk:

1. Lausete ja jutu moodustamine.
2. Sõnavara laiendamine.

Harjutus 99. Kirjuta lünka sõnad nii, et saaksid lause.

Õpilased koostavad erinevaid lauseid. Tähelepanu tuleb pöörata lause algusele ja lause lõpule. Tuletada meelde vastavad reeglid.

___ laulavad ___
___ mängivad ___
___ jooksevad ___
___ töötab ___
___ loeb ___

Harjutus 100. Pane sõnad õigesse järjekorda. Mõtle jutule pealkiri.

Kirjuta jutt vihikusse.

Lause esimene sõna on antud (vt suur algustäht). Viimases lauses otsustab õpilane, kuidas on õige. Enne jutu kirjutamist vihikusse on soovitatav lugeda laused suuliselt ja mõelda koos jutule pealkiri. Õpetaja võib õpilaste poolt pakutud pealkirjad tahvlile kirjutada. Õpilased saavad valida neile meeldivama ja huvitavama pealkirja.

läks poodi Maido.

Maido läks poodi.

leiba Ta ja võid ostis.

Ta ostis leiba ja võid.

kauba pani Maido korvi.

Maido pani kauba korvi.

lauale ta Kodus ladus toidu.

Kodus ladus ta toidu lauale.

poega kiitis ema.

Ema kiitis poega.

Harjutus 101. Leia tähepusast toitude nimetused.

Otsida tuleb suundadelt üles, alla, diagonaalis, vasakule, paremale.

29. nädal – MINA JA MU SÕBRAD

Lugemine	Õpik lk 70–75 TV lk 78–80
Keeleõpetus	TV lk 30–32 Lause laiendamine. Täishääliku pikkus. Täishäälikuühend.
Kirjatehnika	KTV 2 lk 42–47 Kirjatehnikat kordavad harjutused.

LUGEMINE

Õpik lk 70–71 Tõnu Seero „Kaarel teab”

Vestlusteema: vanema sõbra toetus ja eeskuju. Kes ja missugused on meie suuremad sõbrad? Kuidas nad toetavad nooremaid? Kuidas lapsed ise mängivad väiksematega? Mis võib mängides juhtuda? Kuidas lohutada kaaslast? Kuidas aidata sõpra, kui ta kukub käe või jala katki (marraskile)? Kuhu pöörduda abi saamiseks, kui vigastus on suur?

TV lk 78

Harjutus 1. Täida tabel. Vastused leiad harjutuse alt.

Kes?	Mis juhtub?	Mida teeb?
Jüri	<i>lõi varba ära</i>	<i>pillib</i>
Tarmo	<i>kukkus</i>	<i>töinab</i>
Oskar	<i>sai palliga matsu</i>	<i>piriseb</i>
Kaarel	<i>kukkus</i>	<i>nutab</i>

Harjutus 2. Mis vanasõnad siin peidus on?

Lahenduse võti on märgitud kollasega.

	1	2	3	4	5	6
A	J	E	O	Ä	E	R
B	T	P	A	N	G	S
C	Õ	H	T	E	Ü	E
D	V	A	U	M	K	L
E	U	N	L	E	N	U
F	Ü	R	I	S	T	A

1. C1 B4 E2 A5 F5 E6 B6 – ÕNNETUS
A2 F3 – EI C2 F1 C5 F6 – HÜÜA
C3 E1 D6 E3 C4 F4 – TULLES
2. ETTEVAATUS ON TARKUSE EMA

Õpik lk 72–73 Heino Väli „Kersti võtab eeskuju”

Vestlusteema: õdede ja vendade suhted. Mida koos tehakse? Kas juhtub ka tülisid? Kuidas tülid tekivad? Kuidas neid lahendatakse? Kuidas jõutakse kokkulepeteni? Mis sulle meeldib või ei meeldi oma suure õe või venna juures?

Pärast lugemispala lugemist, arutada sisu. Kes oli vanem õde, kes oli noorem? Miks Kersti ei saanud *palun* öelda? Kuidas oleks võinud tüli laheneda? Võimalusel dramatiseerida, alguses pala järgi, hiljem omaloominguliselt vastavalt kogemustele.

TV lk 79

Harjutus 1. Leia lausele sobiv lõpp. Värv ühte värvi.

Väljas oli tuuline	et ei kannata tuult.
Kersti kisas,	et ei kannata lämbet.
Ema imestas,	ja Katrin tegi akna lahti.
Katrin karjus vastu,	sest Kersti oli ebaviisakas
Katrin oli pahane,	et tüdrukud karjuvad.

Harjutus 2. Lahenda ristsõna.

1. Väga soe lähedase tähendusega sõna PALAV
2. Pala tegelase nimi KATRIN
3. Jutu autori perekonnanimi VÄLI
4. Õhu liikumine TUUL
5. Puust piirid, klaasist põllud AKEN

Ülevalt alla: Sõna, mida Katrin nooremalt õelt nõudis *palun*

Lisamaterjal

1. Vikerraadio saade „Mina arvan”. Tülitsemine. Räägivad lasteaialapsed (15.10.2012).

<https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/mina-arvan-tulitsemine>

Õpik lk 74–75 Heljo Mänd „Kiitlemise terake”

Vestlusteema: kiitlemine, uhkustamine. Tuua näiteid, mille üle on lapsed kiidelnud või uhkust tundnud. Kas kiitlemine või uhkustamine on hea või halb tegu? Miks? Pärast pala lugemist arutada, kes mille üle uhke oli. Lisaks küsida, mille üle õpilased uhked on, mis on neil ja nende perel hästi. Tutvustada lähemalt autorit Heljo Mändi.

Lisamaterjal

1. Eesti Lastekirjanduse Keskus, lastekirjanik Heljo Mänd.

<https://elk.ee/lastekirjandus/kirjanikud/heljo-mand/>

TV lk 79–80

Harjutus 1. Leia lausele õige lõpp. Tõmba sellele joon alla.

1. Pille ema on	<u>koolilaps</u>	lasteaialaps	õpetaja
2. Pille ema õpib	matemaatikat	<u>inglise keelt</u>	muusikat
3. Pille ema saab koolis	hindeid	kiitusi	<u>tarkusi</u>
4. Tegevus toimub	tunni ajal	<u>vahetunnil</u>	õues
5. Kiitlemine tähendab	kiitmine	<u>hooplemine</u>	kurtmine

Harjutus 2. Mis sa arvad, mida täiskasvanud veel koolis õpivad?

Harjutust teha klassis suuliselt, arutleda ühiselt.

Harjutus 3. Miks suured inimesed käivad koolis?

Harjutust teha klassis suuliselt, arutleda ühiselt. Õpilased saavad oma pereliikmete õppimistest vestelda.

KEELEÕPETUS

TV lk 30 Lause laiendamine. Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Lause laiendamine.
2. Täishääliku pikkuse märkimine kirjas.

Harjutus 102. Leia lausega sobiv pilt.

Kõigepealt tuleks pildid nummerdada. Seejärel leida suuliselt sobivad tegevused. Mida tüdruk/poiss teeb?

1. Tiina kirjutab.	3. Kaari tantsib.	2. Kristi sööb.
4. Meelis sõidab.	6. Ivo keedab.	5. Anni laulab.

Harjutus 103. Täienda eelmise harjutuse lauseid küsimustega missugune?, kellega?, millega?, kus? ja kuidas?. Kirjuta laused vihikusse.

Näiteks: Teele mängib. Väike Teele mängib kassiga.

Küsimused on lausete moodustamisel abiks. Alguses moodustada lauseid suuliselt.

Harjutus 104. Leia vead ja paranda.

Kõigepealt lugeda laused nii nagu need on kirjutatud. Siis leida vead ja parandada.

Lastel on lõõbus päev. *lõbus*
Keegi tuuli tuppa. *tuli*
Jaanus määrab saiale mosi. *moosi*
Väike tiibu lehvitab tiibu. *tibu*

Harjutus 105. Järjesta suuruse järgi. Alusta kõige väiksemast. Kirjuta sõnad vihikusse. Mõtle ühine nimetus.

Võimalusel tuua tundi pildid, et vaadata, kes on suurem, kes väiksem.

1. Väiksemast suuremani: *varblane, kuldnokk, vares, toonekurg* – linnud
2. Väiksemast suuremani: *hiir, kass, koer, siga, hobune* – koduloomad
3. Väiksemast suuremani: *orav, jännes, rebane, hunt, karu* – metsloomad

TV lk 31 Lause laiendamine. Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Lausete moodustamine.
2. Täishääliku pikkuste märkimine kirjas.

Harjutus 106. Leia sõnad, kus on üks täishäälik. Tõmba sõnale ring ümber.

Tuletatakse meelde täishäälikud. Lisaülesandena: Leida sõnad, mis algavad ja lõpevad täishäälikuga.

ema laps lill õun silm aken uks meri ämblik kinnas
onu ilves ööbik sokk ümbrik mutt taevas nina
sammal

Harjutus 107. Kirjuta lausesse sobiv sõna. Vali sõnad eelmisest harjutusest.

Pöörata tähelepanu, et lause algab suure algustähega. Iga sõna kasutatakse üks kord, ühte lünka võivad lapsed pakkuda erinevaid sõnu.

Taevas on suur vikerkaar. Kõrge puu otsas istub *ööbik*. *Ema* küpsetab ahjus magusat kooki. Roos on väga ilus *lill*. Väikese poisi *kinnas* on katki. *Ämblik* koob võrku. Minu *onu* on ehitaja. Aknast paistab sinine *meri*.

Harjutus 108. Leia lausesse sobiv sõna.

Etteantud sõnad kõigepealt lugeda. Tähelepanu pöörata hääliku pikkusele.

1. Kõik lapsed lähevad esmaspäeval *kooli*.
2. Meie isale tuli eile välismaalt *kiri*.

3. *Eemal* kasvavad kõrged kuused.

4. Toas põleb *tuli*.

Harjutus 109. Moodusta sõnad nii, et igas sõnas oleks A-täht.

Moodustada sõna *lõngaker*a tähtedest võimalikult palju sõnu nii, et sõnas oleks *a*-täht. Pärast selgitada ka sõnade tähendused. Võimalik on moodustada järgmised sõnad:

aken, *kana*, *kare*, *raag* (väike lehtedeta oks, oksaraag), *naga* (puupulk; väike poiss), *rake* (kaevurake), *laag* (aluspuu põrandal), *laar* (suur kogus), *kaar*, *kaan*, *kaal* jne

TV lk 32 Täishäälikuühend. Lausete moodustamine.

Eesmärk:

1. Täishäälikuühendi leidmine ja õigekirja omandamine.
2. Lausete moodustamine.

Harjutus 110. Kirjuta lausetest välja sõnad, kus on täishäälikuühend.

Tuletada õpilastele meelde, mis on täishäälikuühend. Pöörata tähelepanu nimede kirjutamisele.

Laul teeb hea tuju. Suvel on päevad pikad. Vaike ja Laura on õed. Maie paitab koera. Taivo loeb uut raamatut.

laul, hea, päevad, Vaike, Laura, õed, Maie, paitab, koera, Taivo, loeb

Harjutus 111. Moodusta sõnad ja kirjuta. Ütle nende sõnadega lauseid.

Saab sõnad:

male, maalib, kana, kaale, sirel, siilid, tomat, Toomas

Harjutus 112. Vali, milline sõna sobib lausesse. Tõmba sellele joon alla.

Mis vanasõna said?

Selgitus: Selgitada vanasõnade tähendusi.

Enne mõtle, siis ...	hüüa <u>üt</u> le	sosista
Iga algus on . . .	kerge lõbus <u>ras</u> ke	
Harjutamine teeb . . .	<u>me</u> istriks	lauljaks targaks
Hooletus ees, õnnetus . . .	õues järel <u>taga</u>	
Töö kiidab . . .	õppijat <u>teg</u> ijat	laiska

30. nädal – KÜLAS

Lugemine	Õpik lk 76–78 TV lk 80–82
Keeleõpetus	TV lk 33–35 <i>k, p, t</i> s-tähe kõrval. Omadussõnad (<i>missugune?</i>). Vastandtähendusega sõna.
Kirjatehnika	Teksti ära kiri töövihikust.

LUGEMINE

Õpik lk 76 Heljo Mänd „Mina tean”

Vestlusteema: kuidas käituda külalisega. Kui külaline eksib, kuidas käituda nii, et ei tekiks tüli.

Mäng „Mina tean”

Õpetaja esitab õpilastele küsimuse. Kui õpilane teab vastust, siis ta tõuseb püsti ja ütleb: „Mina tean”. Kõige kiirem saab õiguse vastata. Küsimused võivad olla teemal talu ja talutoote.

Näiteks küsimused: Missuguselt loomalt me saame villa? Kellelt saame mune? Missuguse looma laps on vasikas? Kus elavad hobused? Kellelt saame piima? jne.

Pärast pala lugemist küsida, kes on tegelased ja selgitada mõistet *minategelane*. Kes on palas minategelane, poiss või tüdruk? Iseloomustada tegelasi ja põhjendada, miks sa nii arvad. põhjendada.

TV lk 80

Harjutus 1. Kirjuta, kes ütles.

Eve: Kes see on?

Mina: Kana.

Eve: Kanad käivad supi sees.

Mina: Kes siis meile mune muneks?

Eve: Linnuvabrik.

Pärast arutada töövihiku pildi põhjal, missugune seos on munal, kanal ja tibul? Arutamiseks: kumb oli enne, kana või muna?

Lisamaterjal

1. YouTube, video „Tibu koorumine“ (Eelika Kontro).

<http://youtu.be/2QsWjZOQ1wY>

Õpik lk 77 Eno Raud „Teo külalised”

Vestlusteema: külas. Sissejuhatuseks võib kuulata laulu „Mutionu pidu” (video, laulda üheskoos). Kes olid mutionu külalised? Mida nad tegid? Vestelda külla kutsumisest, külla minekust, külas viibimisest. Pärast pala lugemist arutada, kes tulid teole külla. Missugused

need külalised olid? Miks nad ei saanud tuppa minna? Kirjeldada tigu. Kus need loomad saaksid koos tegutseda ja mida koos teha? Vaadata õpiku pilti ja vestelda sellest. Mida külalised töid? Uued mõisted: *külakost* ja *võõrustaja*.

TV lk 80–81

Harjutus 1. Mõistata, kes tulid teole külla.

1. Sile kui siid, okkeline kui ohakas, ümmargune kui kera. *siil*
2. Kuhja luuakse, aga kuhja loojat ei näe. *sipelgas*
3. Hobune metsas, saba seljas. *orav*
4. Üheksa mehe ramm, ühe mehe mõistus. *karu*
6. Jooksen kiirelt nagu tuul, koort ma närin haavapuult. *jänes*
7. Kohev saba, vaikne samm, kavalus on minu ramm. *rebane*

Harjutus 2. Kes võiksid veel teole külla minna? Kirjuta.

Loovharjutus. Pärast lasta õpilastel suuliselt põhjendada.

Lisamaterjal

1. YouTube, lauluvideo „Uhke tigu“.

<http://youtu.be/KTkNrA5D1Gk>

2. YouTube, video „Teo liikumine“ (Andrus Säde).

<http://youtu.be/80y7-5dFoHc>

Õpik lk 78 Eno Raud „Jänes põues“

Vestlusteema: Eno Raud „Peep ja sõnad“. Sõnade mäng, kõnekäänud. Mida tähendab ütlus *jänes põues*.

Pärast pala lugemist arutleda pala sisu üle. Õpilased peavad vastama täislausetega.

Õpetaja küsimused: Kes tuli Jaagule külla? Mida nad hakkasid koos tegema? Mis kodulind oli Jaagu vanaemal? Miks see Jaagule ei meeldinud? Miks hakkas Mikk jooksuma, kui kukk kõva häälega kires? Mida ütles vanaema? Miks tahtis Jaak kukke näha Miku põuest? Kas sa tead, milliste loomade järgi veel inimesi iseloomustatakse? (kaval nagu rebane; arg nagu jänes; aeglane nagu tigu; nagu kass ümber palava pudru; jne). Missuguseid väljendeid õpilased veel teavad?

Lisamaterjal

1. Eno Raud „Peep ja sõnad“ klassis ettelugemiseks (pala vajab õpetaja selgitusi).

TV lk 81–82

Harjutus 1. Leia kõnekäänule tähendus. Tõmba joon alla. Seleta tähendust oma sõnadega.

1. Jänes põues
 ta kardab ta võtab jänese põuest tal on kiire
2. Triibulised püksid
 triipudega püksid soditud püksid ta saab vitsa
3. Ajab kärbsed pähe
 kärbсед lendavad ümber pea ta räägib valejuttu kärbsed on juustes
4. Võtab jalad selga
 paneб jalad sõbra seljale võtab seljakoti selga liigub kiiresti

Harjutus 2. Kirjuta puuduv sõna.

Ühel päeval tuli Jaagule *külla* sõber Mikk. Poisid hakkasid õues *mängima*. Jaagu vanaemal oli suur kirju *kukk*. *Mikk* kartis kukke väga. Äkki kukk *kires* kõva häälega. Mikk pistis hirmuga *jooksu*. *Vanaema* nägi, mis juhtus. Ta ütles, et sellel poisil on *jänes* põues. *Jaak* tahtis jänest näha ja sellega mängida. Kuid *Mikul* polnud jänest, mida näidata.

Harjutus 3. Õpi seda lugu jutustama.

Teha tahvlile üheskoos jutustamise kava.

KEELEÕPETUS

TV lk 33 *k, p, t* s-tähe kõrval.

Eesmärk:

1. *k, p, t* õigekirja tutvustamine s-tähe kõrval.

Harjutus 113. Tõmba sõnale joon alla, kui s-i kõrval on k-, p- või t-täht.

Metsa hääled

Üks lind lipsab pessa. Tema pesa on paksu kuuse otsas. Ööbik laksutab oksal. Rähn toksib nokaga vastu puud. Keegi sahistab põõsastes. See on väike kitseke.

PEAN MEELES!

S-tähe kõrvale kirjutatakse tavaliselt *k*-, *p*- või *t*-täht.

Näiteks: vest, laps, põsk.

Harjutus 114. Täida lüngad.

Moodustada ka sõnaühenditega suuliselt lauseid.

sk ks kaks kaske, üks oks, süda tuksub

st ts **o**stan pliiat**si**, o**st**sin mü**tsi**, lähme **s**tarti
sp ps kirju **l**ips, mahlane kap**s**as, tubli lap**s**, teeb **s**porti

Harjutus 115. Leia vead. Tõmba veaga sõnale joon alla. Kirjuta harjutus õigesti vihikusse.

Enne vihikusse kirjutamist parandada vead töövihikus.

Tore päev

Jänes sõi kapsasd. Hobune krõmbsutas heinu. Poiss joonisdas pildile kags kidse.
Tüdrukud lägsid koolisd koju. Kõigil oli tore päev.

Kas leidsid seitse viga?

Harjutus 116. Mis mängel lapsed mängivad? Moodusta sõnad. Kirjuta.

Õpetaja võib selgitada, et need sõnad on liitsõnad. Õpilased saavad mõelda, missuguseid mängelid nad veel teavad, mille nimetus on liitsõna.

pi me kull **p**imesikk
kul li mäng **k**ullimäng
pal li sikk **p**allikull

TV lk 34 Omadussõna (missugune?). Vastandtähendusega sõna. Lause laiendamine.

Eesmärk:

1. Omadus- ja vastandtähendusega sõna leidmine ja moodustamine.
2. Lause laiendamine.

Harjutus 117. Kirjuta lausesse sobiv sõna, mis vastaks küsimusele missugune?.

Selgitus: Eelnevalt leida koos sõnu, mis vastavad küsimusele missugune?. Õpetaja võib nimetada nimisõna ja lapsed mõtlevad omadussõnu. Lapsed teevad harjutuse iseseisvalt ja pärast võrdlevad naabriga oma töid.

Suvepäev

_____ Peeter uitab mööda _____ heinamaad.
_____ päike kaob _____ metsa taha.
_____ Peeter lõpetab _____ mängu. Ta
heidab pikali _____ rohule, kus õitsevad
_____ lilled.

Harjutus 118. Kirjuta vastandtähendusega sõna.

Tublimad võivad koostada lauseid nii, et mõlemad sõnad on lauses.

halb *hea*

kõver *sirge*

arg *julge*

tume *hele*

kurb *rõõmus*

külm *soe*

Harjutus 119. Täienda lauseid sõnadega, mis vastavad küsimustele *missugune?* ja *kus?*. Kirjuta laused vihikusse.

Näiteks: Kala ujub. **Väike** kala ujub **jahedas** vees.

Harjutus: 120. Jätka sõnaketti.

Sõnakett on seotud looduse teemaga. Täita sõnakett nii kaugele, kui osatakse sõnu leida. Sõnaketti võib vajadusel ka pikendada. Õpilased töötavad iseseisvalt, naabriga või klassis ühiselt.

TV lk 35 Üldmõiste.

Eesmärk:

1. Üldmõiste leidmine.

Harjutus 121. Ühenda tulpades olevad sõnad. Saad kaheksa lille.

1. lumikelluke
2. sinilill
3. võilill
4. maikelluke
5. varsakabi
6. kullerkupp
7. pääsusilm
8. nurmenukk

1. Millal need lilled õitsevad?

2. Leia lilledele üldnimetus. Kirjuta see joone peale. *Kevadlilled*

Harjutus 122. Mis lilled on pildil? Kirjuta õige number eelmisest harjutusest.

Õpilased värvivad kevadlilled. Võib näidata pilte kevadlilledest.

Harjutus 123. Kirjuta sõnad õigesse tulpa.

Selgitada sõnade tähendusi. Püüda teha hääli.

Värvused

valge

punane

lilla

must

Hääled

kolin

mürin

sumin

kahin

31. nädal – TOITUMINE

Lugemine	Õpik lk 79–82 TV lk 82–84
Keeleõpetus	TV lk 36–38 Suur algustäht inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes. Lähedase tähendusega sõna. Omadussõna (<i>missugune?</i>). Täishääliku pikkus.
Kirjatehnika	Ühtlase kirjarea harjutamine ja kujundamine.

LUGEMINE

Õpik lk 79 Ellen Niit „Kröll”

Vestlusteema: lemmiktoidud. Sissejuhatuses võib õpetaja korraldada lemmiktoidu ajurünnaku, kas tahvlile või digivahenditega (vt lisamaterjal), et välja selgitada kõige meeldivam toit klassiõpilastele hulgas. Miks mõned toidud maitsevad rohkem ja teised vähem? Mida vanemad ei luba palju süüa? Miks?

Pärast pala lugemist analüüsida Kröll'i teguviisi. Mida ta armastas? Kuidas salaja söömine perele meeldis? Soovitame pala jutustama õppida. Õpetaja võiks abistada lausete algusega, näiteks kirjalikult tahvlile.

TV lk 82–83

Harjutus 1. Kes on pala tegelased? Kirjuta.

Vastus: *Kröll, memm, ema (emm)*

Harjutus 2. Mida Kröll süüa armastab? Pane tähed õigesti ritta.

SOMO – *MOOS*

LOMOPID – *PLOOMID*

NADSIRO – *ROSINAD*

DIKMOM – *KOMMID*

Kröll on *MAIAS*

Harjutus 3. Joonista maias Kröll.

Loovülesanne. Pärast joonistamist teha klassis jalutuskäik nõ kunstigaleriis. Kui keegi soovib oma pilti selgitada, siis anda võimalus rääkimiseks.

Lisamaterjalid

1. Vikerraadio saade „Mina arvan”. Toit. Räägivad Kalamaja põhikooli lapsed (09.04.2012)

<http://arhiiv.err.ee/vaata/mina-arvan-toit>

Õpik lk 80–81 Voldemar Miller „Ei taha”

Vestlusteema: tervislik toitumine. Missugune toit on tervislik? Kas tervislik toit võib olla ka lemmiktoit? Miks soovitakse (nt arstid) süüa erinevaid toite? Pärast pala lugemist arutleda, kuidas sai *ei taha*-st *tahan*? Kuidas lapsed ise käituvad, kui ema teeb tervislikku toitu, aga see ei maitse? Kas õpilastega on ka nii juhtunud nagu palas juhtus poisiga? Arutleda ka lauakommetest.

TV lk 83**Harjutus 1. Leia lausele õige lõpp. Värv.**

1. Vanaema viis poisi	poodi.	enda juurde.	külla.
2. Nad hakkasid sööma	liha.	kana.	kala.
3. Poisi esimene vastus oli:	„Mina ka.”	„Kui vahva!”	„Ei taha.”
4. Hommikuks keetis putru	ema.	vanaema.	isa.

Harjutus 2. Pane laused õigesse järjekorda.

3. Poisile ei meeldinud kala süüa.
1. Poiss sõitis vanaema juurde.
2. Vanaema juures oli kõik uus ja huvitav.
5. Poiss sõi putru, sest tahtis suureks saada.
4. Hommikuks tegi vanaema putru.

Harjutus 3. Mida sina ei taha teha? Jutusta.

Jutustada, mida ei taheta teha, mida ei meeldi teha? Kas me peame tegema mõnikord ka selliseid asju, mida meile teha ei meeldi? Miks?

Õpik lk 82 Ellen Niit „Auguga pudel”

Vestlusteema: piim ja piima kasulikus. Kust piim tuleb? Mida piimast tehakse? Miks on piim kasulik? Miks mõned lapsed ei saa piima juua?

Pärast pala arutleda, kes on pala tegelased. Kes jõid piima? Mida tähendab ema ütlus: „Igal pudelil on auk sees”? Rääkida klassis erinevatest ametitest piimatööstuses ja talus.

TV lk 84**Harjutus 1. Kes käisid piima võtmas? Kirjuta õiges järjekorras, kellele nad piima andsid ja kuhu kallasid.**

Kes?	Kellele?	Kuhu?
1. Memm	kassile	tassi
2. Taavi	koerale	kaussi
3. Ema	Teedule	kruusi
4. Isa	endale	klaasi
5. Triin	endale	– (piim oli otsas)

Harjutus 2. Lahenda ristsõna.

1. Koer teise nimega **PENI**
2. Kuhu Triinu piimapudeli viis? **KÖÖKI**
3. **Tühi** vastandtäheendusega sõna **TÄIS**
4. Kes saatis Triinu poodi? **EMA**

Ülevalt alla: Toiduaine **piim**

Lisamaterjal

1. E-raamat „Missioon Piim”

<http://www.piimaliit.ee/missioonpiim/>

2. Piimaliidu õppematerjalid piimapäevaks

<http://www.piimaliit.ee/terviseopetus-lastele/>

KEELEÕPETUS

TV lk 36

Eesmärk:

1. Suure algustähe kordamine lause alguses, inimese-, looma- ning kohanimeses.

Harjutus 124. Paranda vead. Kirjuta jutuke vihikusse.

Enne harjutuse vihikusse kirjutamist parandada vead töövihikus ja kontrollida. Õpilastele võib vigade arvu ette anda, vigu on 13.

Sõbrad

jaan ja karl elavad tartus. nende tädi aino elab elva lähedal maal. tädil on kass miisu ja koer rolli. maal elavad ka laste sõbrad kati ja mati. koos on tore huvitavaid mängu mängida.

Harjutus 125. Kirjuta tulpadesse sobivad sõnad.

Eelnevalt arutada, missugused linnu (Eesti linnu) õpilased teavad, siin õpetaja otsustab, kas leitakse Eesti või mõne teiste riikide linnu.

Harjutus 126. Lahenda ristsõna.

1. **Sile** vastandtäheendusega **KARE**
2. **Noor** vastandtäheendusega **VANA**
3. Lehtpuu **KASK** (ka **TAMM** sobib)
4. **Hele** vastandtäheendusega **TUME**
5. Aastaaeg **KEVAD**
6. Peakate **MÜTS**
7. Susi **HUNT**

- 8. Kodulind *KUKK*
- 9. Koduloom *KOER*
- 10. Kukub, kukub, aga maha ei kuku *KÄGU*
- 11. **Inetu** vastandtäheendusega *ILUS*

Vasakult paremale: Koht, kust laenutatakse raamatuid, on *RAAMATUKOGU*.

TV lk 37 Deformeeritud jutt. Lähedase tähendusega sõna.

Eesmärk:

1. Deformeeritud jutu koostamine.
2. Lähedase tähendusega sõna leidmine.

Harjutus 127. Pane laused õigesse järjekorda. Kirjuta jutt vihikusse.

Mõelda koos klassiga jutule pealkiri.

- 2. Nad märkavad oravat.
- 5. Kodus räägivad lapsed oravast emale.
- 4. Ta saba on uhkelt püsti.
- 1. Sander ja Keit jalutavad isaga metsas.
- 3. Orav närib käbi.

Harjutus 128. Kirjuta lähedase tähendusega sõnad.

Koos klassiga arutatakse loomade rahvapäraseid nimetusi (lähedase tähendusega sõnu). Õpetaja kirjutab sõnad tahvlile ja õpilased valivad neile meeldivamad sõnad (nii palju kui mahub).

hunt – *susi, kriimsilm, võsavillem, hall hunt, hallivatimees, metsakutsa*
rebane – *reinu vader, kanavaras, kavalpea*
jänes – *haavikuemand, haavikuisand, pikk-kõrv, välejalg, kikk-kõrv*
karu – *mesikäpp, ott, laikäpp, metsasõnn, vanaläll, päts, läpajalg*
orav – *käbikuningas*

Harjutus 129. Leia tähepusast loomad.

Sõnad asuvad diagonaalis, vasakult paremale, paremalt vasakule, ülevalt alla, alt üles. Saab pilti värvida.

TV lk 38 Omadussõna (missugune?). Täishääliku pikkus.

Eesmärk:

1. Omadussõna leidmine ja moodustamine.
2. Kirjavea parandamine. Täishääliku pikkuse märkimine kirjas.

Harjutus 130. Kirjuta lünka sobiv sõna, mis vastab küsimusele *missugune?*.

Näiteks: Taevas on **sinine**.

Tuletatakse meelde, missugused sõnad vastavad küsimusele *missugune?*. Õpilased teevad harjutuse iseseisvalt. Pärast loetakse laused ette.

Missugused nad on?

Roos on ____ .

Paber on ____ .

Koolimaja on ____ .

Peenral õitsevad ____ lilled.

____ tuul puhub puudelt lehti.

____ auto sõidab mööda teed.

Harjutus 131. Kirjuta lausesse sobiv sõna.

Lünka kirjutatud sõnad võivad olla erinevad, aga korrata neid ei tohi. Sõnadega, mis üle jäid, võib suuliselt moodustada lauseid.

Karl kaotas mängu, ta oli väga *kurb*.

Tigu liigub *aeglaselt*.

Sõit Võrust Hiiumaale on *pikk*.

Tiiu on *rõõmus*, talle kingiti jalgratas.

Harjutus 132. Milline sõna on valesti kirjutatud? Kirjuta joonele õigesti.

Kõigepealt loevad õpilased sõnu nii, nagu on kirjutatud. Leitakse vead ja parandatakse.

ruuduline, vödiline, täpiline	<i>vöödiline</i>
kollane, valge, rosa, pruun	<i>roosa</i>
suur, vana, penike, pikk	<i>peenike</i>
lahke, kade, rõmus, kuri	<i>rõõmus</i>
musd, paks, laisk, sportlik	<i>must</i>

32. nädal – EMADEPÄEV

Lugemine	Õpik lk 83–87 TV lk 84–87
Keeleõpetus	TV lk 39–40 Suur algustäht inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimes. Sõnad, mis vastavad küsimusele <i>kes?</i> , <i>mis?</i> , <i>mida teeb?</i> . Jutu koostamine pildi järgi.
Kirjatehnika	Emadepäeva kaardi kirjutamine. Ärakiri õpikust.

LUGEMINE

Õpik lk 83 Siiri Laidla „Luuletus emale”

See on sissejuhatav luuletus nädala teemasse. Siinkohal algab emadepäeva-eelne nädal. Siiri Laidla luuletust on hea kasutada sissejuhatusena ja ära kirjana emadepäeva kaardile.

Lisamaterjal

1. Vikerraadio saade „Mina arvan“. Emad. Räägivad Rahumäe põhikooli 2. klassi õpilased (07.05.2012).

<http://arhiiv.err.ee/vaata/mina-arvan-emad>

2. Vikerraadio saade „Mina arvan“. Naised ja emad. Räägivad Tallinna Tihase lasteaia lapsed (05.12.2011).

<http://arhiiv.err.ee/vaata/mina-arvan-naised-ja-emad>

3. Õpetajale: et.wikipedia, märksõna *emadepäev*.

<http://et.wikipedia.org/wiki/Emadep%C3%A4ev>

4. YouTube, laul „Laul emale”.

<https://www.youtube.com/watch?v=vsXMLGLJwEs>

Õpik lk 84 Helle Laas „Kõige ilusam ema”

Vestlusteema: meie emad. Iseloomustada oma emasid. Pärast lugemispala küsida õpilastelt, mis teeb nende ema ilusaks. Teema seostada kunstiõpetuse teema „Minu ema”.

TV lk 84–85

Harjutus 1. Leia õpiku sõnastikust lähedase tähendusega sõnad.

Selgitus: leida ka tekstist laused nende sõnadega

keksis – *uhkustas*

sirtsus – *uhkustas*

tammus – *astus ühe koha peal*

Harjutus 2. Moodusta nende sõnadega lauseid. Kirjuta laused vihikusse.

Oleneb õpilaste tasemest, nõrgemad võivad teha suuliselt või ära kirja lugemispalast, edasijõudnud moodustavad lauseid, kirjutavad need vihikusse ja loevad pärast klassile ette.

Harjutus 3. Kirjelda oma ema.

Mõttekaardi harjutus oma emast. Pärast mõttekaardi koostamist lasta igal õpilasel oma emast rääkida (kindlasti koos põhjendustega).

Õpik lk 85 Elju Mardi „Ema näeb kõike”

Vestlusteema: ema aitamine, kodu korrashoid. Missuguseid töid lapsed kodus teevad, et aidata (ja mitte ainult emal) kodu korras hoida? Pärast pala lugemist arutada, miks see on nii, et emad näevad ja teavad kõike? Kas emasid võib töö juures segada? Kuidas teha nii, et emale ei peaks tööle helistama? Võimalus teha kahekõne vm dramatiseeringut.

Elukestva õppe ja karjääri planeerimise raames on hea kutsuda mõni ema kooli oma ametist rääkima. Võimalus külastada mõnd töökohta.

TV lk 85

Harjutus 1. Kirjuta, mida keegi ütles.

Ema: Mis juhtunud on?

Piret: Jälle oled sa minu asjad kuhugi pannud.

Piret: Otsisin kõikjalt, aga kusagil ei ole.

Ema: Tuleta hästi meelde, kuhu sa ise oma riided jätsid?

Piret: Ma ei mäleta.

Ema: Võta riided oma toast kapi alt.

Piret: Kas sa näed läbi telefoni?

Harjutus 2. Leia pildilt riideesemed ja värvi.

Enne värvima asumist tuleks klassis ühiselt leida ja nimetada kõik esemed pildil. Pärast värvimist leida värvimata esemetele üldnimetused.

Õpik lk 86–87 Leelo Tungal „Kõige ilusam”, „Vanamemm”

Vestlusteema: emadepäeval õnnitletakse ka vanaemasid. Arutada õpilastega, kelle emad on ka vanaemad. Mida õpilased teavad oma vanaemadest? Luuletusi esitada erineva hääletooni ja tugevusega. Luuletusi võib pähe õppida esitamiseks emadepäeva kontserdil või perepäeval.

TV lk 86–87

Harjutus 1. Loe retsepti.

Selgitus: vestelda lastega, kuidas kodudes emadepäeva tähistatakse. Retsepti teksti tuleks kindlasti koos lugeda ja arutada.

Koostis

3 pk küpsiseid 1 väike tk šokolaadi
500 g hapukoort 1 kl mahla
3 banaani kaunistamiseks kiivit, vaarikaid, maasikaid või
teisi marju

Valmistamine

1. Koori banaanid ja lõika õhukesteks viiludeks.
2. Vala klaas mahla kaussi.
3. Kasta küpsised ükshaaval mahla sisse ja tõsta tordialusele. Lao alusele üheks kihiks üheksa küpsist.
4. Määri küpsistele hapukoorekiht.
5. Lao hapukoorele kiht banaaniviile.
6. Nüüd lao järgmine kiht mahla sisse kastetud küpsistest.
7. Tee nii kolm kihti vaheldumisi. Viimasele küpsisekihile määri hapukoort.
8. Kaunista tort marjadega ja riivi peale šokolaad.
9. Pane tort mõneks tunniks külmkappi, et kihid omavahel läbi imbuksid.

Harjutus 2. Leia retseptis kasutatud lühendid. Kirjuta.

gramm – *g*

tükk – *tk*

pakk – *pk*

klaas – *kl*

Harjutus 3. Täienda lauseid retsepti järgi.

Lünktekstil on vastuste võimalusi mitu.

Mati soovib emadepäevaks valmistada *torti* (või *küpsisetorti*).

Ta ostab poest *küpsiseid*, *hapukoort*, *banaani* ja *šokolaadi*. Kodus on tal olemas *mahl* ja *marjad*. Mati võtab *banaani* ja lõikab need õhukesteks *viiludeks*. Ta *kallab* mahla kaussi ja *kastab* küpsised mahla sisse. *Kihtide* vahele paneb Mati hapukoort. Tordi kaunistab *marjadega*.

Harjutus 4. Valmista emale retsepti järgi küpsisetort.

Küpsisetordi võib ka klassis teha, et lapsed oskaksid kodus ise teha.

KEELEÕPETUS

TV lk 39 Suur algustäht inimese- ja loomanimeses ning tuntumates kohanimeses.

Eesmärk:

1. Suure algustähe kordamine (inimese-, looma-, kohanimeses, lause alguses).

Harjutus 133. Mõtle lünka sobivad nimed.

Õpilased mõtlevad lünka sobivad nimed. Pärast loevad rühmas või sõbrale oma laused ette.

Elas kord

Elas kord tüdruk, kelle nimi oli ____ . Tal oli ema ____ ja isa ____ . Nad elasid ____ talus.
____ meeldis väga ratsutada. Tüdruku parim sõber oli hobune ____ .

Harjutus 134. Leia vead ja paranda. Kirjuta harjutus vihikusse.

Kõigepealt parandada vead töövihikus, seejärel kirjutatakse laused vihikusse.

Minu nimi on ahti. Mul on sõber oliver.

Mul on kodus rott amadeus ja koer pips.

Koer on väga sõbralik. Mina, oliver ja
tema vend timo mängime sageli jalgpalli.

Harjutus 135. Üks sõna igas reas ei sobi teiste hulka. Miks? Tõmba see maha.

Pärnu Narva Haapsalu Võru Kihnu	(Kihnu on saar, teised on linnad)
Taavi Artur Peeter Triin Jasper	(Triin on tüdrukunimi, teised on poisinimed)
Mai Kristjan Sirle Kadri Liisa	(Kristjan on poisinimi, teised on tüdrukunimed)
Rootsi Läti Tallinn Leedu Soome	(Tallinn on linn (linna nimetus), teised on riigid (riiginimed))

Harjutus 136. Jätka nimede ketti.

Sõnaketi teema on inimeste nimed. Iga järgmise nime esimene täht on eelmise viimane.

Raul Liis *Sirje* . . .

TV lk 40 Suur algustäht inimese- ja loomanimedes ning tuntumates kohanimedes.

Eesmärk:

1. Teksti sisu mõistmine ja selle järgi pildi värvimine.
2. Sõnade leidmine, mis vastaksid küsimustele *kes?*, *mis?* ja *mida teeb?* ning tabeli täitmine.
3. Pildi järgi jutu koostamine.

Harjutus 137. Loe, joonista ja värvi.

Enne harjutuse täitmist tuletada õpilastele meelde mõisted *vasak* ja *parem*. Harjutus on õpilastele iseseisvaks tööks.

Joonista pildi vasakusse nurka päike. Värv lilled roosaks. Värv ämber siniseks ja kana pruuniks. Emal on paremas käes halli värvi kott ja vasakus käes roheline kott. Ema juuksed on musta värvi. Tal on seljas kollane kampsun ja jalas sinised püksid. Taevas on tumesinised pilved.

Harjutus 138. Vaata pilti ja täida tabel.

Enne harjutuse täitmist tuletada koos meelde, millal esitame küsimusi *kes?*, *mis?* ja *mida teeb?*.

<u>Kes?</u>	<u>Mis?</u>	<u>Mida teeb?</u>
<i>kana</i>	<i>roosid</i>	<i>kõnnib</i>
<i>ema</i>	<i>ämbler</i> või <i>pang</i>	<i>sibab</i>
<i>laps</i> või <i>poiss</i>	<i>aed</i>	<i>vaatab</i>
<i>roosid</i>	<i>kotid</i>	<i>seisab</i>
<i>kass</i>	<i>maja</i>	<i>istub</i>
	<i>aknad</i> jne	

Harjutus 139. Mõtle pildi järgi jutt. Kirjuta see vihikusse.

Selgitada, kuidas jutt üles ehitatakse: algus (alustus, sissejuhatus), sisu (jutt ise, mis toimub), lõpp (lõpetus, kokkuvõte).

33. nädal – MINA JA MU PERE

Lugemine	Õpik lk 88–91 TV lk 87–89
Keeleõpetus	TV lk 41–42 Täishääliku pikkus. Lause lõpumärk <i>punkt</i> . Suur algustäht lause alguses. Täishäälikuühend. Lause laiendamine.
Kirjatehnika	Ärakiirja harjutused töövihikust vihikusse. Oma vigade leidmine ja nende parandamine.

LUGEMINE

Õpik lk 88 Helle Laas „Ihaari”

Vestlusteema: keeled meie ümber (kodused keeled, emakeel). Kelle keel on pudikeel? Kui vanad lapsed räägivad pudikeeles? Miks? Pärast pala lugemist vestelda selle sisust ja tutvustada autorit Helle Laas. Meenutada, milliseid Helle Laasi tekste veel õpikus on ja millest nendes räägitakse. Koduseks tööks võiks õpilastele anda uurida oma pudukeele ja esimeste sõnade kohta.

Lisamaterjal

1. ERR arhiiv, Näitleja:12. Helle Laas (29.11.1991)
<https://arhiiv.err.ee/vaata/naitleja-helle-laas>

TV lk 87

Harjutus 1. Vasta küsimustele lühidalt.

1. Kes on jutu autor? *Helle Laas*
2. Kes on pala tegelased? *Mats ja ema*
3. Kuidas nimetatakse keelt, mida Mats rääkis? *pudikeel*
4. Mida Mats ema arvates voolis? *seen*
5. Mida Mats tegelikult voolis? *vihmavari*

Harjutus 2. Kirjuta, mis mänguasjad on siia peidetud.

Anda õpilastele võimalus harjutus iseseisvalt lahendada (leida lahendusvõti) ja seda hiljem teistega jagada.

URAKUSIAK	<i>kaisukaru</i>
OTUA	<i>auto</i>
RUDEV	<i>vedur</i>
KIBUUK	<i>kuubik</i>

Õp lk 89 Helle Laas „Tuju”

Vestlusteema: inimeste meeleolud ja tujud. Missugused tujud on inimestel? Millal on inimesel rõõmus tuju? Millal on inimestel kurb tuju? Jne. Kuidas lapsed oma paha tujuga hakkama saavad? Mida nad teevad selleks, et tuju heaks läheks?

Soovitame enne pala lugemist viia läbi ennustus. Mis võiks palas juhtuda, kui seal räägitakse ühest poisist, kes läheb isaga kalale. Mis te arvate, missugune on poisi tuju? Mida poiss tahab teha? Pärast lugemist harjutada kahekõnet, harjutada erinevaid hääletoone. Seda lugemispala on võimalik siduda muusikaõpetusega: õpilastel lastakse kuulata erinevaid muusikapalasisid ja pärast vesteldakse tunnetest (kirjeldatakse tundeid), mis kuulamise ajal tekkisid ja miks.

TV lk 88**Harjutus 1. Kirjuta, mida poeg isale ütleb. Leia palast vastused.**

Isa: Sinna jõuda on raske, paat ei ole terve.

Poeg: *Lähme jalgsi, ringi.*

Isa: Miks sa tahad teisele kaldale minna?

Poeg: *Mul on siin paha.*

Isa: Arvad, et seal, kus meid ei ole, on parem.

Poeg: *Muidugi.*

Harjutus 2. Kirjuta.

Harjutus on õpilastele iseseisev töö. Pärast klassis arutleda.

Mida sa teed, kui sul on ...

... hea tuju?

... halb tuju?

Õpik lk 90–91 Siiri Laidla „Lõvijaht”

Vestlusteema: pealkirja järgi ennustamine (raamatud kinni). Jätkata ennustamist pildi järgi. Mis te arvate, kuidas see jaht lõpeb? Pärast pala lugemist ja arutelu koostada üheskoos lõvi liikumise skeem: kööki – ema tuppa – elutuppa – esikusse – laua peale (lauale) – kapi otsa – voodi peale (voodile) – laua peale (lauale). Kirjeldada, mis juhtus lõvijahi ajal toas. Mida Mati ja Kati valesti tegid? Miks ema tahtis lapsed puuri pista? Kuidas pala lõppes?

TV lk 88–89**Harjutus 1. Järjesta kavapunktid.**

2.	Mati ja Kati mängisid memoriini.
1.	Väljas sadas vihma ning Kati kutsus Mati enda juurde külla.
4.	Mänguhoos ajasid lapsed toa sassi.
5.	Ema tuli poest ja noomis lapsi.

6.	Vihm jäi üle ning Mati ja Kati läksid õue mängima.
3.	Matil hakkas igav ja nad otsustasid mängida loomaaeda.

Harjutus 2. Kas lause on õige või vale? Märki vastus ristiga.

	Õige	Vale
Mati ja Kati on pinginaabrid.		X
Õues on ilus ilm.		X
Kati ema läks poodi.	X	
Kati ja Mati hakkasid koos õppima.		X
Nad ajasid toad segamini.	X	
Emal oli väga hea meel.		X
Koos tehti toad korda.	X	

Harjutus 3. Ütle valed laused õigesti.

Teha seda siis, kui eelmise harjutuse vastused on kontrollitud. Seejärel otsida tekstist lauseid, kus on õige vastus.

Harjutus 4. Koosta skeemi järgi lause.

Õpilaste koostatud laused võivad erineda. Lapsed töötavad õpikuga. Üks vastuse variant on järgmine.

Puhus külm tuul.

Voodi naksus ja raksus.

Koos tehti toad korda.

KEELEÕPETUS

TV lk 41 Täishääliku pikkus. Lause lõpumärk *punkt*. Suur algustäht lause alguses.

Eesmärk:

1. Täishääliku pikkuse märkimine kirjas.
2. Lause piiritlemine.

Harjutus 140. Leia sõnale sobiv paariline. Kirjuta.

Üks sõna on liitsõna, sellele pöörata tähelepanu ja vastavalt ka kirjutada (ühendada alt kaarekesega). Pärast moodustada sõnaühenditega lauseid.

peegel kuused maale päike suusad raamat moos küüned
võlupeegel
kõrged kuused
sõidab maale
isa suusad
kollane päike
maitsev moos
teravad küüned
väike raamat

Harjutus 141. Täida lüngad.

Tuletada meelde, millal kasutatakse suurt algustähte ja pöörata tähelepanu ka täishääliku pikkusele.

Aadu (**a**) ja Anu (**a**) mängivad kabet (**a**). Väle (**ä**) jänes silkab järve ääres (**ä**).
Eemalt (**e**) kostab mere (**e**) kohinat. Miisu (**i**) lesib pliidi juures (**u**). Liina (**i**)
sööb (**ö**) köögis (**ö**) keedist (**e**). Koolis (**o**) on tore (**o**) õppida. Rebane jooksis (**o**)
põõsa (**õ**) taha.

Harjutus 142. Pane lause lõppu punkt. Kirjuta laused vihikusse. Alusta lauset õigesti.

Õpilased leiavad laused iseseisvalt. Tähelepanu tuleb pöörata lause algusele ja nimede kirjutamisele.

Kevadpäev

Käes on kevad. Metsas laulavad linnud ja õitsevad lilled. Leili ja Sirle käivad veel
koolis. Mööda teed sammub onu Ants. Ta ruttab tööle.

Harjutus 143. Jätka kujundite rida.

Loovülesanne. Pildirida koosneb kolmest kujundist, mis korduvad samas järjekorras. Pildid võib pärast värvida.

TV lk 42 Täishäälik. Täishäälikuühend. Lause moodustamine.

Eesmärk:

1. Täishääliku ja täishäälikuühendi leidmine sõnast.
2. Lause laiendamine.

Harjutus 144. Loe. Tõmba sõnas täishäälikuühendile joon alla.

Enne harjutuse tegemist, tuletada meelde, mis on täishäälikuühend.

Muinasjutt kanast ja kullerkupust

Vanasti, kui kana pandi munadest poegi hauduma, ütles ema lastele: „Käige kullerkuppudest kaugelt mööda. Ärge enam neid korjake!” Ja lapsed kuulasid keeldu. Kord oli siiski üks tüdruk kullerkuppe korjanud ja munad läinud kana all täiesti raisku - tibusid ei saadudki.

Harjutus 145. Leia eelmise harjutuse jutust täishäälikuga algavad sõnad. Kirjuta.

Vastus:

ütles, ema, ärge, enam, oli, üks, all, ei

Harjutus 146. Ühenda sobivad sõnad lauseks. Täienda lauset küsimustega kus?, keda?, mida? ja kirjuta laused vihikusse.

Näiteks: Poisid mängivad. Poisid mängivad saalis sulgpalli.

Neid laused võib ka Suuliselt täiendada.

Koerad hauguvad.

Mati istub.

Lilled närbuvad.

Lind lendab.

Tüdrukud loevad.

Harjutus 147. Jätka loetelu. Ütle üldnimetus.

Üldnimetuse ütleb õpilane suuliselt või kirjutab rea lõppu sulgudesse

laud, tool, . . .	(mööbel)
koer, sääsk, . . .	(loomad)
ümmargune, pikk, . . .	(omadused)
laulab, mängib, . . .	(tegevused)

34.–35. nädal – SUVE OOTUS

Lugemine	Õpik lk 92–108 TV lk 89–95
Keeleõpetus	TV lk 43–45 Nuputamis- ja tähelepanu ülesanded.
Kirjatehnika	Ärakiirja harjutused (ühtlane kirjarida: tähe kõrgus, suurus ja tähtede sidumine). Parima käekirja konkurss.

LUGEMINE

Õpik lk 92 Mati Soonik „Mõistatus”

Vestlusteema: erinevad inimesed ja inimeste erinevad arvamused. Kas inimestel võivad olla erinevad arvamused? Millal inimestel võivad olla erinevad arvamused? Kuidas erinevate arvamustega olukorda lahendada saab? Kas sul on olnud selliseid olukordi ja mida sina oled siis teinud? Õpilased saavad rääkida oma kogemustest. Pala sissejuhatuseks võib näidata erinevaid piltmõistatusi (kes mida pildil näeb?, kellel on õigus?) Pärast pala lugemist arutleda ühiselt, kes mida pildil nägi. Tahvile võib teha märksõnaskeemi, aga enne töövihiku harjutust tuleks see ära kustutada.

Lisamaterjal

1. folklore.ee, Eesti piltmõistatused.
<http://www.folklore.ee/Reebus/>

TV lk 89–90

Harjutus 1. Mida teised nägid Aavo pildil? Märki vastus ristiga.

Pärast tabeli täitmist arutada ühiselt, kes mida segamini ajas. NB! Pildi autor on Aavo, ta joonista pildile auto, traktori ja hobuse.

	Aavo	Airi	Mart
Auto on teel.	X	X	X
Traktor on põllul.	X		X
Kombain on põllul.		X	
Hobune on tee ääres.	X		
Vahva lehm on tee ääres.		X	
Kits on tee ääres.			X

Harjutus 2. Vaata õpikust pilti. Täienda lauseid sobiva sõnaga.

Pilt on õpikus lk 92. Harjutuse lünktekst tuleb täita sell pildi ja pala teksti järgi.

Aavo joonistus

Maanteel sõidab *punane* auto.

Autost paremal seisab *hobune*.

Põllul sõidab traktor.

Kõige rohkem meeldis lastele pildi peal *auto*.

Pildilt ei tundnud lapsed ära *hobust*.

Õpik lk 93–94 Tõnu Seero „Rongisõit”

Vestlusteema: suveplaanid. Kas perega on olnud arutelu, mida suvel üheskoos tehakse? Kas minnakse ka kodust kaugemale, külla, reisima? Millega maale (linna), külla, reisile sõidetakse? Meenutatakse reisimisi ja reisimisvõimalusi. Siin on hea võimalus teha erinevaid diagramme ja küsitlusi. Näiteks, kes ei ole rongiga sõitnud, kellele meeldib rongiga sõita ja kellele ei meeldi rongiga sõita vm. Pärast pala lugemist arutleda sisu üle (töövihikus on just sisu mõistmise harjutused). Tunni lõpus võib tutvustada vanu sõiduvahendeid (interneti otsing, pildid raamatud või muul moel) või teha dramatiseering rongisõidust.

TV lk 90–91

Harjutus 1. Vasta küsimustele. Tõmba õigele vastusele joon alla.

1. Millega ema ja Kaarel sõitsid?
bussiga rongiga jalgrattaga
2. Mis värvi auto sõitis mööda teed?
kollane punane sinine
3. Mida ema vaatas?
päikest loodust autosid
4. Millega Kaarel rongi akent võrdles?
televisoriga arvutiga fotoaparaadiga
5. Kelleks lubas Kaarel suurena hakata?
rongijuhiks piimaauto juhiks autojuhiks
6. Mida märkas Kaarel rongi aknast?
mootorratast autosid rongi pilvi

Harjutus 2. Koosta teksti põhjal küsimusi.

Loovülesanne. Küsimused võivad olla erinevad, aga peavad sisuga sobima.

1. Kes ____ ?
2. Kelleks ____ ?
3. Mida ____ ?
4. Kus ____ ?

NB! Töövihikus on trükiviga, peab olema Harjutus 3.

Harjutus 2. Mõtle, kuidas see lugu võiks edasi minna. Jutusta.

Loovülesanne. Annab õpilastele võimaluse lõpu leidmisel fantaseerida.

Lisamaterjal

1. Järva-Jaani Vanatehnika Varjupaik ja Muuseumi Keskus. Varjupaigast.

<http://varjupaik.jjts.ee/?action=text&P=48&ID=48&lang=1>

2. Eesti Maanteemuuseum (Emm)

<https://www.maanteemuuseum.ee>

3. YouTube, erinevad videod Elroni rongidest õpetaja valikul.

4. YouTube, laul „Rongisõit” ansambel Noorkuu esituses albumilt „Lapsepõlve laulud”.

<https://www.youtube.com/watch?v=LWpZFrEioUs&feature=youtu.be>

Õpik lk 95 Ellen Niit „Rannas”

Vestlusteema: rannas viibimine ja ujumine. Õpilased saavad rääkida ujumisoskusest ja turvalisest ujumisest. Luuletuse esmaettekande võiks teha õpetaja. Õpilased kirjeldavad, missugune pilt neil tekib luuletust kuulates. Seejärel arutelu luuletuse sisu üle. Missugused on reeglid ujuma minemise reeglid veekogude ääres. Meenutada ka aabitsa alguses olnud rannapilti, nii on üks õppeaastaring täis saanud.

TV lk 91

Harjutus 1. Kirjuta puuduvad sõnad.

Suures sinises *meres*

laste kilkavas *peres*

aina suples ja *suples*

Krõll.

Jalad vees, nägu *naljas*,

ise üleni *paljas*,

kahe pihuga vett *pritsis*

Krõll.

Harjutus 2. Mõtle reegleid, mida peab ujuma minnes meeles pidama.

Harjutust teha rühmatööna.

Lisamaterjal

1. Raamat „Suvised ohutuse meelespea“ (Päästeamet 2017)

Alla laetav digarist:

<https://www.digar.ee/arhiiv/nlib-digar:348573>

Õpik lk 96–108 Nukunäidend „Reinuvaderi vembud”

Õpikus toodud näidend sobib õpilastega lavastamiseks. Õpetaja võib dramatiseerimiseks valida ka originaalnäidendi lühivariandi ühes vaatuses, mille siinkohal ära trükime.

Pisike Pilleke

Muinasjutu järgi lavale seadnud E. Naaber-Nipsust

(Meie repertuaar nr 8, 1972)

Ühevaatuseline näidend mudilastele

Tegelased:

Pisike Pilleke

Eite-taati

Muinasjutuvestja

Karu, hunt ja rebane

Eesriide ees kännul istub muinasjutuvestja.

„Elasid kord suure metsa ääres talus eite-taati. Neil oli kena tütar pisikene Pillekene. Palus pisikene Pillekene kord metsa marjule minna. Taat seisis vastu, aga kui Pill pisarsilmil palus ja lubas mitte sugugi kaugele minna, muidu metsa ääres marju korjata, ja kui eit ka just vastu ei olnud, et „las laps läheb peale“, siis andis taat järele. Ja Pill läks metsa, korv käes.

Päev hakkas juba õhtusse jõudma. Nutavad eite-taati: Pille pole!

Hirm ajas eidele higi otsaette, taadi süda väriseb: ehk on hunti hullu teinud, karu kuri kägistanud, rebane Pille rebinud ...“

Muinasjutuvestja lahkub.

Avaneb eesriie.

Lava tagaseina on joonistatud vana taluhütt. Laval põõsaid. Kui eesriie avaneb, istuvad palgiotsal EITE-TAATI teineteise kõrval.

EIT (*nutab taadi öla najal*): Pille pole!

TAAT (*laiutab käsi*): Pole Pille!

EIT: Pille pole! Lähme teda otsima!

Eite-taati tõusevad ja hakkavad minema. On kuulda eide heledat huikamist: „Pillekene, ae, ae, pisike Pillekene!”

Lavale tuleb KARU, tammub ja mõmiseb: „Mõmm! Mõmm! Oo, suutäis on hea! Mõmm! Mõmm!”

Karu läheb minema.

Tuleb HUNT ja ulub: „Uu, uu, uu... Sellest saab hamba alla.”

Ja läheb kah minema.

Tuleb REBANE. Ta liputab saba ja astub kuidagi kergelt ning keksivalt: „Aga siin võib midagi teenida!”

Ja rebane läheb minema.

Väike paus.

Tuleb joostes Pilleke, käes korv. Ta kukub, pillab korvi ja hakkab nutma. Tõuseb siis ja hõõrub silmi. Vaatab ümberringi. Lõpuks seab ennast ühe põõsa äärde. Tõmbab põlved lõua alla.

Tuleb taas Karu.

KARU (*tammub*): Mömm, mömm! Mis sa nutad seal?“

PILLEKE: Läksin metsa marjule, eksisin ära ja nüüd ei oska enam koju minna.

KARU: Pole viga ... Mömm, mömm! Tule istu minu selga, ma viin su eide-taadi juurde. Nad juba otsivad sind.

PILLEKE: Ei ma tule ühti. Kui nad otsivad, küll nad mu siis ka leiavad. Sul on väga karvane kasukas.

KARU: (*tammub jalgadel*): Mömm, mömm! (*Läheb ära.*)

PILLEKE: (*pane käed suu juurde ja huikab*): Uu, uu, uu! (*Tuleb hunt.*)

PILLEKE: (*ehmunult*): See on Hunt. See on kuri Hunt.

HUNT (*mesimagusalt*): Mis sa huikad? Pille-ke-ne!

PILLEKE: Miks ma ei peaks huikama! Eite-taati on kaugel. Ehk kuulevad mu hüüdu ja tulevad siia.

HUNT: Pille-ke-ne, tule ma viin su enda seljas neile vastu.

PILLEKE: Ei ma tule ühti. Küll nad juba kuulevad ja tulevad. Sul on väga terav selgroog.

HUNT: (*kurjalt*): Oota sa oota! (*Läheb ära.*)

PILLEKE (*huikab*): Uu, uu, uu...

(Hakkab jälle nutma ja silmi hõõruma. Tuleb Rebane. Ta astub tippides, nägu naerune.)

REBANE (*imelahkesti*): Mis sa, pisike Pilleke, seal nutad?

PILLEKE: Miks ma ei peaks nutma! Tulin metsa marjule, eksisin ära – ja ma ei tea sugugi, kus on kodu.

REBANE: Pole viga, lapsuke. Ma viin lapse eidele-taadile koju. (*Siis sosinal omaette.*) Ehk saan nende käest kana. (*Pöördub taas Pille poole.*) Ole siin hästi vagusi, muidu hunti-karu kuulevad, tulevad ja murravad su ära. Mina jooksen sinu koju ja räägin, kus on pisike Pilleke. Ära nuta midagi!

(Pilleke kuulab, kallutab pea kord ühele, kord teisele küljele. Siis hakkab tantsima ja kekslema. Läheb ruttu põõsa alla tagasi ja kükitab sinna varju.

Tulevad Rebane ja eite-taati. Rebane kõnnib tagurpidi ja tema järel eite-taati.)

REBANE: Tere ka, pereisa. Tere ka, pereema. Miks te nii hilja marjul olete?

EIT (*kohkudes*): Ei me ole marjul, kulla vaderike. Meil kadus pisike Pilleke ära. Ega sina teda ole näinud?

REBANE: Oeh, ei mina tea midagi! Pole mu kõrv teda kuulnud ega silm näinud. Aga hunti-karu nägin küll.

EIT: Oh, kulla vaderike! Sul kerged jalad, teravad silmad, otsi läbi põõsapooled, vaata läbi vaarikad, käi läbi kuusikud ja männikud. Ehk leiad meie lapse üles.

REBANE: Mis sa, mis sa, eideke, mis sa, mis sa, taadike, lubad mulle ülesleiu hinnaks, jalavaevaks paned mulle?

TAAT: Kana.

EIT (*lööb taadile küünarnukiga*): Ega sa hull ole!

REBANE: Ühest kanast on vähe. Otsige ise! (*Tahab ära minna!*)

EIT (*nutt*): Kulla, kulla vaderike, otsi lapsuke üles! Ei ole ühest kanast vähe, ta mul ilus rasvane. Tead, see kirju, suur kui kukk.

REBANE (*keksides*): Olgu!

(*Eite-taati lähevad ära. Rebane kõnnib laval ja otsib siit põõsast ning sealt põõsast. Lõpuks jääb seisma põõsa juurde, kus istub Pilleke. Korraga jookseb tippides minema. Tuleb aga kohe tagasi, jälle tagurpidi, järel eite-taati.*)

EITE-TAATI (*ühest suust*): Kas leidsite?

REBANE: Mis ma nüüd leidsin: pime natuke. Istuks nagu keegi seal ... (*Näitab käpaga.*) Saad sa nüüd pimedas aru, mis ta on, linnupesa või ... Eks tulge, vaadake ise!

EIT: Kus?

TAAT: Kus?

EITE-TAATI (*ühest suust*): Kus?

(*Rebane hakkab tähtsalt tippides Pillekese poole astuma, kuid peatub siis. Eite-taati jooksevad Rebase ümber, teineteist tõugates ja müksates.*)

REBANE (*võtab taadil kuuehõlmast kinni*): Kas kana on ikka päris rasvane?

TAAT: On, on.

REBANE (*tirib eite rätikunurgast*): Kas kana on suur kui kukk?

EIT: On, on.

(*Rebane viib eite-taati Pillekese juurde.*)

REBANE (*tähtsalt*): Siin on eite-taati, pisikene Pillekene.

EITE-TAATI (*ühest suust*): Oh, siin on meie pisikene Pillekene.

(*Pilleke ärkab unest, ringutab, siis alles märkab eite-taati.*)

Eit hakkab teda kaisutama. Taat tammub jalalt jalale ja silub mõnusalt habet.)

REBANE (*müksab järsku taati, nii et see kohkub*): Kus on see ilus rasvane kana?

TAAT: Lähme, kulla vaderikene!

EIT: Kuhu teil nii kiire?

REBANE (*läheb eide juurde ja tirib teda rätiku nurgast*): Kus on see ilus rasvane kana, suur kui kukk?

EIT (*kohkunult*): Lähme, lähme. Tule, pisike Pilleke.

(*Kõik lähevad: ees tähtsalt tippides rebane, kohe tema järel köötsakil taat, kes selja taha vilkab, järel pisike Pilleke ja eit.*)

Samal ajal ilmuvad lava teisele järele Hunt ja Karu.)

KARU (*tammub torisedes*): Mõmm, mõmm, mõmm!

HUNT (*vibutab vihaselt käppa*): Uuh, uuh, uuh!

Eesriie.

TV lk 92–93

Harjutus 1. Vasta küsimusele. Tõmba õigele vastusele ring ümber.

„Reinuvaderi vembud” on

luuletus

näidend

muinasjutt

jutt

Harjutus 2. Leia täheketist näidendi tegelased. Kirjuta need.

Vastus: *Pille eit taat hunt kass oinas kukk parm rebane*

Harjutus 3. Pane tegevused õigesse järjekorda. Värv pildid.

1. pilt – Eit ja taat koos
2. pilt – Taadi kohtumine karuga
3. pilt – Hunt jääb hundiraudadesse kinni
4. pilt – Parm
5. pilt – Kass ja rebane plaani pidamas
6. pilt – Loomade kaklus

1. KLASSI LUGEMIKU KOKKUVÕTE

Viktoriin. Suveunistused.

TV lk 94–95

Harjutus 1. VIKTORIIN

• Meenuta, mida oled lugenud. Vasta küsimustele õpiku abil.

1. Mitu luuletust on õpikus kirjutanud Leelo Tungal? Kirjuta nende luuletuste pealkirjad. *Mats! Siililegi selge Kõige ilusam Vanamemm*
2. Missugused loomad on pala „Loomade talvekorter” tegelased?
härg, siga, kits, oinas, kukk ja kana
3. Kes tahtis raamatukogus töötada? *hunt*
4. Mitmel leheküljel on näidend „Reinuvaderi vembud”? *13 leheküljel*
5. Kes käis arsti juures? *Roosi*
6. Missugune loom armastab süüa tähti? Mis ta nimi on? *hiir Näks*
7. Millises palas lapsed tülitsevad? Mis põhjusel nad tülitsevad?
Kersti võtab eeskuju. Kersti ei öelnud ööle PALUN.
8. Kirjuta nende palade pealkirjad, kus tegelaseks on Kröll. *Kröll, Rannas*
9. Mida tähendas Matsi pudikeeles sõna **ihaari**? *vihmavari*
10. Millises palas õpetatakse mängu mängima? Kes on pala autor?
Kui isa oli väike poiss. Reet Bobõlski
11. Kes on jutuga autor? Ühenda autor jutuga.

Autor	Jutu pealkiri
Hando Runnel	„Matemaatika”
Ellen Niit	„Sõnade maailm”
Siiri Laidla	„Lõvijaht”
Muinasjutt	„Hiir rätsepaks”
Eesti rahvajutt	„Miks puud ei räägi”

SUVEUNISTUS

- Joonista oma suveunistus. Jutusta pildi järgi kaaslastele.

Loovjoonistus. Unistuseks võib olla nii asi, tegevus kui ka koht vm

KEELEÕPETUS

TV lk 43–45 Tähelepanu harjutused. Sõnade ja lausete moodustamine.

Eesmärk:

1. Sõnade ja lausete moodustamine.
2. Tähelepanu arendamine.

Harjutus 148. Moodusta tähtedest sõnu.

VUSI = *SUVI* PÄKIE = *PÄIKE* VIES = *VESI* RVOA = *ORAV* MASDAIKA = *MAASIKAD*
SÕDABR = *SÕBRAD*

Harjutus 149. Kirjuta lausesse sobiv sõna eelmisest harjutusest.

Koolivaheaeg

Täna paistab *päike*. *Suvi* on kõige soojem aasta-aeg. Liina ja Tiia on *sõbrad*. Nad lähevad ujuma, kui *vesi* on soe. Metsa ääres kasvavad *maasikad*. Pargis elab *orav*.

Harjutus 150. Kirjuta nii palju uusi sõnu, kui oskad sõna tähtedest teha.

Lepitakse kokku, teema ja kas ühte ja sama tähte võib mitu korda kasutada.

K O O L I V A H E A E G

Harjutus 151. Kirjuta sobiv sõna kes? või mis?.

Õpilased teevad harjutust iseseisvalt.

lõbus <i>laps</i>	väike ____
kõver ____	mõru ____
magus ____	kallis ____

Harjutused 152. Moodusta eelmise harjutuse sõnapaaridega lauseid.

Lauseid võib moodustada suuliselt, lasta need tahvlile kirjutada või kirjutada laused vihikusse.

Harjutused 153. Mõistata, millised tööriistad siin peidus on.

AGAS = *SAAG*

AHER = *REHA*

AGUN = *NUGA*

RAMAHE = *HAAMER*

Harjutus 154. Kirjuta etteantud tähega sõnu.

M *mets, muru*, ____

E *ema*, ____

T *tilluke*, ____

S *suss*, ____

Harjutus 155. Leia jänese tee mere äärde.

Pildi võib ka ära värvida ning seda täiendada.

Harjutus 156. Lahenda ristsõna.

Vasakult paremale:

2. Käbikuningas *ORAV*

7. Koolitarve *PINAL*

9. Eesti rahvuslind *SUITSUPÄÄSUKE*

10. J-tähega loom *JÄNES*

Ülevalt alla:

1. Vana vastandtäheendusega sõna *NOOR*

3. Suur vastandtäheendusega sõna *VÄIKE*

4. Võlusõna *PALUN*

5. Üks saks, sada mantlit seljas? *KAPSAS*

6. Kaksteist kuud *AASTA*

8. Okaspuu *MÄND*

Harjutus 157. Mängi pinginaabriga sõnamängu.

Täht	Poisinimi	Tüdrukunimi	Taim	Loom
A	Ats	Anna	aster	ahv
S				
T				